

"Təsdiq edirəm"
Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları
üzrə prorektor vəzifəsini icra edən

dos.Z.I.Məmmədov
"07" fevral 2025 ci-il

Fənn sillabusu

İxtisas : 050635 - "Qida mühəndisliyi"

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Texnologiya və texniki elmlər

I. Fənn haqqında ümumi məlumat:

Fənnin adı: Sağlamlıq və əməyin mühafizəsi

Kodu: İPF-B15

Tədris ili: III kurs(2024-2025)

Tədris yükü (saat) : Audotoriya saati: 45 saat (30 saat müəhazirə, 15 saat laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə 4 kredit:

Auditoriya№:

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat

Adı,soyadı,elmi dərəcəsi və elmi adı: Quliyev Vaqif Şahverən oğlu

Məsləhət günləri və saati:

E-mail ünvanı : vaqif.quliyev.1960@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. Füzuli küç. 170-a

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

1.S.Mehbaliyev , T.Quliyev, N.Muradov "Əməyin mühafizəsi".Bakı -2009

2.B.Ə.Həsənov "Əmək mühafizəsi".Bakı.Maarif 1986

3.O.C. Orucov "İstehsalat sanitariyasının ümumi məsələləri və əməyin gigiyeniyası"
Gəncə-1986

4.F.Ə.Əliyev, X.M.Mustafayev " Əmək mühafizəsinin hüquqi və təşkilati əsasları"
Gəncə-1998

5.F.Ə.Əliyev, S.Ş.Vəliyev Ü.R.Əliyev " Elektrik təhlükəsizliyinin hüquqi məsələləri"
Gəncə-2002

6.F.Ə.Əliyev. O.C.Orucov " Əmək mühafizəsinin hüquqi məsələləri" Gəncə-2002

7.AR Əmək qanunları məəcəsi "Huquq Ədəbiyyatı" Bakı-2011

8."Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası " Bakı Qanun-2011

IV. Prerekvizitlər: Bu fənnin tədrisindən əvvəl Mülki müdafiə fənninin tədrisi zəruridir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyi fənninin tədrisi məqsədi müvafiq sahələrdə təhlükəsiz və sağlam əmək şəraiti yaratmaq üçün , tələbələr seçdiyi ixtisasa uyğun lazımı bilik,təcrübi bacarıq və düzgün işləmək vərdişini aşılamaqdır.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: : Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cu il tarixi qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemdə qiymətləndirilir. Bundan 50 bal tələbə smestr ərzində, 50 bal isə imtahanda toplayır. Smestr ərzində toplanan 50 bal aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollektivinə görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarı nəzərə alınır.

İmtahan biletində bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

10 bal- Tələbə keçirilmiş materialları dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir.

9 bal- tələbə keçirilmiş materialları tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunu məntiqi tam açə bilir.

8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir

7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür lakin, nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir.

6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

5 bal- tələbənin cavabında çatışmamazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.

3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var lakin fikrini əsaslandırə bilmir.

1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

0 bal- Cavab yoxdur

Tələbənin imtahanda topladığı bal 17 baldan az olmamalıdır. Əks halda tələbənin imtahan göstəriciləri smestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91 – 100 bal	əla	A
81 – 90 bal	çox yaxşı	B
71 – 80 bal	yaxşı	C
61 – 70 bal	kafi	D
51 – 60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görələcək.

X.Təqvim mövzu plan: Mühazirə - 30 saat, laboratoriya – 15 saat.Cəmi 45 – saat

Nö	Keçirilən mühazirə, seminar, məşqələ , laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	(müh) saat	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu 1 : Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyi fənninin məzmunu, məqsədi Plan 1. Əmək mühafizəsi və təhlükəsizliyi fənninin inkişaf tarixi. Əmək mühafizəsi sahəsindəki nailiyyətlər. 2. Əmək mühafizəsi fənnində qəbul edilmiş terminlər və onların məzmunu.	2	

	3. Əmək qanunvericiliyində işlədilən əsas məfhumlar		
2	Mövzu 2 : Əmək mühafizəsinin nəzəri əsasları. İnsanın psixoloji vəziyyəti, əməyin təhlükəsizliyinə təsir edən amillər Plan 1. Əmək mühafizəsinin nəzəri əsasları 2. Zərərli və təhlükəli istehsalat amilləri və onların normaları 3. Psixofizioloji amillərin əməyin təhlükəsizliyinə təsiri və istehsalat işlərinin növləri	2	
3	Mövzu 3: Əmək mühafizəsinin hüquqi və təşkilati məsələləri. Plan 1. Əmək hüququnun qanunvericilik mənbələri 2. Əmək Təhlükəsizliyi Standartlar Sistemi 3. İş vaxtı, istirahət vaxtı və işçilərin məzuniyyət hüquqları 4. İşçilərin və iş yerlərinin attestasiyası	2	
4	Mövzu 4 : Əmək mühafizəsi üzrə işlərin təşkili Plan. 1. Əmək mühafizəsi tədbirlərinin planlaşdırılması və maliyyələşdirilməsi 2. Əmək mühafizəsinin öyrədilməsi və təlimatların növləri 3. Əmək mühafizəsi norma və qaydalarına dövlət nəzarəti 4. Əmək mühafizəsinə ictimai nəzarət 5. Əmək mühafizəsi qaydalarının pozulmasına görə məsuliyyətlər	2	
5	Mövzu 5: İstehsalat zədələnmələri və peşə xəstəlikləri Plan 1. Zədələnmələrin əsas səbəbləri, istehsalat zədələnmələrinin uçotu və təhqiqi 2. İstehsalat zədələnmələri və zədələnmələrin təhlili üsulları 3. Zədələnmə və peşə xəstəliklərinin maddi nəticələri	2	
6	Mövzu 6 : İstehsalat sanitariyası. İşçi sahədə mikroiqlim şəraiti Plan 1. Əmək gigiyenası və istehsalat sanitariyası haqqında anlayış 2. İstehsalat otaqlarının və iş yerlərinin mikroiqlimi 3. İstehsalat tozu və onun zərərli təsirindən mühafizə üsulları	2	

	4. İşçilərin kollektiv və fərdi mühafizə vasitələri		
7	Mövzu 7 : Binaların qızdırılma, ventilyasiya, işıqlanma sistemləri və onlara verilən gigiyenik tələblər Plan 1. Binaların isidilməsinin təşkili 2. Binaların ventilyasiya sistemləri və onlara verilən tələblər 3. Binaların işıqlanma sistemləri və onlara verilən gigiyenik tələblər	2	
8	Mövzu 8 : Səs- küy və titrəyişlərdən mühafizə məsələləri Plan 1. Səs-küyün insan orqanizminə təsiri 2. Səs-küydən mühafizə üsulları və səs-küydən fərdi mühafizə vasitələri 3. Titrəyişlərin insan orqanizminə təsiri və titrəyişlərlə mübarizə üsulları	2	
9	Mövzu 9 : Elektrik təhlükəsizliyi Plan 1. Elektrik cərəyanı ilə zədələnmənin əsas səbəbləri 2. Elektrik cərəyanının canlı orqanizmə təsiri Elektrik zədələnməsindən mühafizə üsulları və vasitələri	2	
10	Mövzu 10 : Laboratoriyalarda və tədris kabinetlərində məşğələ zamanı əmək təhlükəsizliyi Plan 1. Tədris otaqlarının normativ ölçüləri və iş yerlərinin parametrləri 2. Fizika, kimya, hesablama texnikası kabinetlərində təhlükəsizlik tədbirləri 3. Rəsmxət və xidmət əməyi kabinetlərində təhlükəsizlik tədbirləri	2	
11	Mövzu 11 : Məktəb və tədris. emalatxanalarında əmək təhlükəsizliyi Plan 1. Maşın və avadanlıqların təhlükəli zonaları və onlardan mühafizə tədbirləri 2. Metal və ağac emalı işlərində təhlükəsizlik tədbirləri	2	

	3. Qaynaq və lehimləmə işlərində təhlükəsizlik tədbirləri		
12	Mövzu 12: Şüalanmalardan mühafizə məsələləri Plan 1. Ionlaşdırıcı və elektromaqnit şüalanmaları və onlardan mühafizə 2. Lazer şüalanmaları və onlardan mühafizə 3. Ultrabənövşəyi şüalanmalar və onlardan mühafizə	2	
13	Mövzu 13. Zərərçəkmiş şəxslərə ilk tibbi yardım qaydaları. Plan 1. Mexaniki zədələnmələrdə və Sümük sınması zamanı ilk yardım. 2. Donma zamanı və Zəhərlənmədə ilk yardım 3. İstilik zərbəsində və yanma hadisələrində ilk yardım 4. Elektrik cərəyanı ilə zədələnmə zamanı ilk yardım.	2	
14	Mövzu 14: Yanma və maddələrin yanğın təhlükəli xassələri Plan 1. Yanma, yanma üçün vacib olan şərait 2. Yanma qabiliyyətinə görə materialların təsnifatı 3. Konstruksiya və materialların odadavamlığı və Yanğın profilaktikası	2	
15	Mövzu 15 : Yanğınsöndürmə vasitələri, onlarla işləmə qaydaları Plan 1. Odsöndürücü maddə və tərkiblər 2. Yanğınsöndürmə avadanlığı və ləvazimatı 3. Yanğın rabitəsi, siqnalizasiyası, texniki qurğuların ildırımından mühafizəsi	2	
	Fənn Üzrə Cəmi	30	
	Laboratoriya mövzuları	saat	tarix
1	Zərərli və təhlükəli istehsalat amilləri və onların normaları.	2	
2	İş vaxtı, istirahət vaxtı və işçilərin məzuniyyət hüquqları.	2	
3	Əmək mühafizəsinin öyrədilməsi və təlimatların növləri.	2	
4	Zədələnmə və peşə xəstəliklərinin maddi nəticələri.	2	
5	İşçilərin kollektiv və fərdi mühafizə vasitələri.	2	
6	Səs-küyün insan orqanizminə təsiri.	2	

7	Elektrik zədələnməsindən mühafizə üsulları və vasitələri.	2	
8	Zərərçəkmiş şəxslərə ilk tibbi yardım qaydaları.	1	
	Cəmi:	15	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Əmək mühafizəsi və təhlükəsizliyi sahəsində qüvvədə olan qanunvericilik və normativ sənədləri, təhlükəli və zərərli istehsalat amilləri və onların insan orqanizminə təsirini, zərərli amillərdən mühafizə vasitələri və üsulları; istehsalat sanitariyasının əsas tələblərini, şəxsi gigiyena məsələlərini, görülməli işə uyğun təhlükəsizlik texnikası qaydalarını, müəssisədə rəhbərliyin və mütəxəssislərin əmək mühafizəsi sahəsində hüquq və vəzifələrini bilməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri: Əmək mühafizəsi və təhlükəsizliyi sahəsində qüvvədə olan qanunvericilik və normativ sənədləri, təhlükəli və zərərli istehsalat amilləri və onların insan orqanizminə təsiri, zərərli amillərdən mühafizə vasitələri və üsulları haqqında geniş biliyə malik olurlar.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Birinci kollokvium sualları.

1. Əmək mühafizəsi və təhlükəsizliyi fənninin inkişaf tarixi. Əmək mühafizəsi sahəsindəki nailiyyətlər.
 2. Əmək mühafizəsi fənnində qəbul edilmiş terminlər və onların məzmunu.
 3. Zərərli və təhlükəli istehsalat amilləri və onların normaları
 4. İş vaxtı, istirahət vaxtı və işçilərin məzuniyyət hüquqları
 5. İşçilərin və iş yerlərinin attestasiyası
 6. Əmək mühafizəsi tədbirlərinin planlaşdırılması və maliyyələşdirilməsi
 7. Əmək mühafizəsinin öyrədilməsi və təlimatların növləri
 8. Əmək mühafizəsi qaydalarının pozulmasına görə məsuliyyətlər
 9. Zədələnmələrin əsas səbəbləri, istehsalat zədələnmələrinin uçotu və təhqiqi
 10. İstehsalat zədələnmələri və zədələnmələrin təhlili üsulları
- İkinci kollokvium sualları.**

1. Əmək gigiyenası və istehsalat sanitariyası haqqında anlayış
2. İstehsalat tozu və onun zərərli təsirindən mühafizə üsulları
3. İşçilərin kollektiv və fərdi mühafizə vasitələri
4. Binaların ventilyasiya sistemləri və onlara verilən tələblər
5. Səs-küydən mühafizə üsulları və səs-küydən fərdi mühafizə vasitələri
6. Titrəyişlərin insan orqanizminə təsiri və titrəyişlərlə mübarizə üsulları
7. Elektrik zədələnməsindən mühafizə üsulları və vasitələri
8. Mexaniki zədələnmələrdə və Sümük sınması zamanı ilk yardım.
9. Donma zamanı və Zəhərlənmədə ilk yardım
10. Elektrik cərəyanı ilə zədələnmə zamanı ilk yardım.

XV. İmtahan sualları :

I blok

1. Əmək mühafizəsi və təhlükəsizliyi fənninin inkişaf tarixi. Əmək mühafizəsi sahəsindəki nailiyyətlər.
2. Əmək mühafizəsi fənnində qəbul edilmiş terminlər və onların məzmunu.
3. Əmək qanunvericiliyində işlədilən əsas məfhumlar
4. Əmək mühafizəsinin nəzəri əsasları
5. Zərərli və təhlükəli istehsalat amilləri və onların normaları
6. Psixofizioloji amillərin əməyin təhlükəsizliyinə təsiri və istehsalat işlərinin növləri
7. Əmək hüququnun qanunvericilik mənbələri

8. Əmək Təhlükəsizliyi Standartlar Sistemi
9. İş vaxtı, istirahət vaxtı və işçilərin məzuniyyət hüquqları
10. İşçilərin və iş yerlərinin attestasiyası
II blok
11. Əmək mühafizəsi tədbirlərinin planlaşdırılması və maliyyələşdirilməsi
12. Əmək mühafizəsinin öyrədilməsi və təlimatların növləri
13. Əmək mühafizəsi norma və qaydalarına dövlət nəzarəti
14. Əmək mühafizəsinə ictimai nəzarət
15. Əmək mühafizəsi qaydalarının pozulmasına görə məsuliyyətlər
16. Zədələnmələrin əsas səbəbləri, istehsalat zədələnmələrinin uçotu və təhqiqi
17. İstehsalat zədələnmələri və zədələnmələrin təhlili üsulları
18. Zədələnmə və peşə xəstəliklərinin maddi nəticələri
19. Əmək gigiyenası və istehsalat sanitariyası haqqında anlayış
20. İstehsalat otaqlarının və iş yerlərinin mikroiqlimi
21. İstehsalat tozu və onun zərərli təsirindən mühafizə üsulları

III blok

22. İşçilərin kollektiv və fərdi mühafizə vasitələri
23. Binaların isidilməsinin təşkili
24. Binaların ventilyasiya sistemləri və onlara verilən tələblər
25. Binaların işıqlanma sistemləri və onlara verilən gigiyenik tələblər
26. Səs-küyün insan orqanizminə təsiri
27. Səs-küydən mühafizə üsulları və səs-küydən fərdi mühafizə vasitələri
28. Titrəyişlərin insan orqanizminə təsiri və titrəyişlərlə mübarizə üsulları
29. Maşın və avadanlıqların təhlükəli zonaları və onlardan mühafizə tədbirləri
30. Metal və ağac emalı işlərində təhlükəsizlik tədbirləri
31. Qaynaq və lehimləmə işlərində təhlükəsizlik tədbirləri

IV blok

32. Tədris otaqlarının normativ ölçüləri və iş yerlərinin parametrləri
33. Fizika, kimya, hesablama texnikası kabinetlərində təhlükəsizlik tədbirləri
34. Rəsmxət və xidmət əməyi kabinetlərində təhlükəsizlik tədbirləri
35. İonlaşdırıcı və elektromaqnit şüalanmaları və onlardan mühafizə
36. Lazer şüalanmaları və onlardan mühafizə
37. Ultrabənövşəyi şüalanmalar və onlardan mühafizə
38. Elektrik cərəyanı ilə zədələnmənin əsas səbəbləri
39. Elektrik cərəyanının canlı orqanizmə təsiri
40. Elektrik zədələnməsindən mühafizə üsulları və vasitələri

V blok

41. Mexaniki zədələnmələrdə və Sümük sınması zamanı ilk yardım.
42. Donma zamanı və Zəhərlənmədə ilk yardım
43. İstilik zərbəsində və yanma hadisələrində ilk yardım
44. Elektrik cərəyanı ilə zədələnmə zamanı ilk yardım.
45. Yanma, yanma üçün vacib olan şərait
46. Yanma qabiliyyətinə görə materialların təsnifatı
47. Konstruksiya və materialların odadavamlığı və Yanğın profilaktikası
48. Odsöndürücü maddə və tərkiblər
49. Yanğınsöndürmə avadanlığı və ləvazimatı
50. Yanğın rabitəsi, siqnalizasiyası, texniki qurğuların ildırımından mühafizəsi

Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizliyi fənninin sillabusu Qida məhsulları mühəndisliyi – 050108 ixtisasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Texnologiya və texniki elmlər" kafedrasının iclasında müzakirə edilərək təsdiq olunmuşdur. (07 fevral 2025 cü il 06 sayılı protokol).

Fənn müəllimi:

baş müəllim. V.Ş.Quliyev

Kafedra müdiri:

dos R.F.Əliyev